

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

*Politikai
napilap*

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XII. évfolyam 117. szám.

Nagyvárad

Kedd, 1916 május 23.

Ujabb győzelmek az olasz fronton.

Olasz hadszíntér. Budapest, május 22. (Hivatalos.) Az olaszok veresége a déltiroli harcvezetésen mind nagyobb terjedelmet ölt. A Laffrauni fensíkon a gráci hadtest támadásának teljes sikere volt. **Az ellen-séget egész hadállásából kivetettük.** A mi csapataink a Cima mandri-olonak és a határtól közvetlenül nyugatra lévő magaslatoknak az emli-tett csucstól az Astach völgyig birtokában vannak.

Ő cs. és kir. fensége, Károly Ferenc József altábornagynak harceszerepe elfoglalta a Monte Tormenó, Monte Mais vonalat. **A** támadás kezdete óta 23823 hadifoglyot köztük 482 tisztet számí-tottunk össze, zsákmányunk 172 ütegre emelkedett.

Orosz és délkeleti hadszíntér. Budapest, május 22. (Hivatalos.)
Nines nevezetesebb esemény. *Höfer.*

Az olasz árulás évfordulóján. Frigyes főherceg parancsa.

Sajtóhadiszállásról jelentik: Frigyes főherceg a következő hadi-parancsot adta ki:

Ma mult egy éve annak, hogy Olaszország régóta tervezett pon-tosan előkészített árulását a monarchiával szemben hadüzenettel meg-hozta és félmilliónál több fegyveres erejével védelmi erejét nyolcszorosan felülmulva állott határainkon. Vakmerő kérkedéssel ígérték odaát vezető emberek az elnyomott népnek a könnyű győzelmet. Gyors rohammal akarták elfoglalni a felszabadítandó területet, hogy az olasz fegyvereket hazánk szívébe vigyék és annak szétmorzsolásával a világháboru sorsát eldöntsék.

A rettenhetetlen védelmezők mindenütt megállították az ellenséget. Győzelmi menetünket északon az álnok hátbatámadás nem gátolhatta meg. Gyöngye határvédelmezőinket lassankint felszabadult csapatokkal megerősítettük.

Négy ütközet az Isonzónál és számtalan a Stilleki hágótól a ten-gerig jerjedő ponton fényesen igazolták bizalmamat védőink erejében. Ez idő alatt felszabadítottuk Galiciát, meghódítottunk nagy ellenséges terü-letet. Levertük Szerbiát, meghódítottuk Montenegrót, Albániát. Flottánk és repülőink zavart okoztak olasz területen. Türelemmel vártuk míg el-következik a támadás, a megtorlás ideje. Ez az óra bekövetkezett. Már első rohamunk hatalmas rést ütött az ellenséges frontban. Sokat tettünk, de még több van hátra.

Délnyugati front katonái! Ne felejtsetek el a küzdelemben, *hogy* Olaszország nagy büne e háboru meghosszabbítása. Ne felejtsetek el azt a véráldozatot, a melybe a háboru került. Szabadítsátok meg hazátokat a betolakodótól. Teremtsétek meg a monarchiának délnyugaton is azt a határt, a melyre jövőbeli biztonságért szüksége van.

Legbensőbb jókívánságaim és összes bajtársitok szives jókívánsá-gai követnek titeket.

Frigyes.

A németek nagy győzelmei.

**A mort-hommi zsákmány. —
A német repülők újabb sikerei**

Berlin, május 22. A nagyfőhadiszál-lás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Mienpontól keletre teengerészeti gyalog-ságunk járőre behatolt a franciák árkaiba, elpusztította az ellenség véderőműveit. 1 tisz-tat, 32 főnyi legénységet foglyul ejtve tért vissza. Ivenchi Gohelletől délnyugatra az angol állások főbb vonalait mintegy 2 ki-lométer szélességben elfoglaltuk és az el-lentámadásokat visszavertük. 8 tisztet és 220 főnyi legénységet fogtunk el és 4 géppuskából és 5 aknaszóróból álló zsák-mányt szállítottunk be. Az ellenség egész rendkívül véres veszteséget szenvedett. Bary An Bac környékén a kora reggeli órák-ban a franciák támadási kísérlete eredmén-ytelen maradt. A Maastól balra csapataink rohammal elfoglalták a franciák állásait, a 304-es magaslat keleti nyulványait és azokat az ellenség ismételt támadásaival szemben is megtartották. Az ellenség nagy, véres veszteségeket szenvedett. Ezenfelől 9 tisztjét, 518 emberét elfogtuk, 5 gép-puskát zsákmányoltunk.

**A Mort Homme déli lejtőjén
végrehajtott támadásunk zsák-
mánya 30 ágyú és 21 géppuskára
emelkedett.** Az ellen kísérleteit úgy itt, mint Cataucourt felé arra irányultak, hogy az elvesztett területet visszaszerezzék, ezek azonban eredménytelenek maradtak.

A Maastól jobbra a franciák a kő-bánya vidékén (Haudremonttól délre) és a Vauxban több ízben sikertelenül támadták meg vonalainkat. Harmadik rohamaik al-kalmával azonban sikerült a kőbányában megvetni lábukat.

A tüzérségi tevékenység éjszakán át az egész szakaszon mindkét fél részéről rend-kívül heves volt.

**Repülőgép rajaink tegnap dél-
után megfigyelt nagy eredmén-y-
nyel ismételték meg támadásai-
kat a dunkircheneri hadtáp kikötő
ellen.**

Egy ellenséges kétfedelű a harc után a

teengerbe zuhant. Továbbá 4 repülőgépet légi harcban vonalainkon belül harcoképtelenné tettünk. Egy pedig Mervitz környékén Naonpál Maucourtinál (a Maastól keletre) és Chateau Salmistól északra, mely utóbbival Windgens hadnagy a 4 ik ellenséges repülőgépet lőtte le. Ezenkívül Böleke főhadnagy Qvoevurtól délre és a Mort

Hommetől délre a 17-ik és 18 ik ellenfelét lőtte le. A kiváló repülőtestet a császár Ő felsége haditettei jutalmazására századossá léptette elő.

Keleti és balkáni hadszíntér.

Lényeges esemény nem történt. (Min. eln. sajtóosztálya.)

Szent László király ünnepe.

A szokásos fényvel, őszinte hittel és lelkesedéssel ülte meg vasárnap Nagyváradi város közönsége alapító védszentjének, Szent László királynak emléknapját. Szent László ünnepe tavaly a gorlicei áttörés napjára esett, az ideán az áruló olaszok fölötti győzelmek örömhángjai vegyültek az ünnepi hangulatba.

Ünnepi Istentisztelet a székesegyházban.

Régen 9 órakor az ünnep Istentisztelettel kezdődött a székesegyházban; az ünnepélyes szentmisét gróf Széchényi Miklós megyéspüspök mondotta fényes segédlettel. Részt vettek a szent misén Radu Demeter gör. kath. püspök, a polgári és katonai hatóságok fejei. A hívek a plébánia-templomokból templomi zászlók alatt vonultak fel a székesegyházba. Szent mise alatt a hívek tömegesen járultak a szent áldozáshoz. A székesegyházi enekkar a honvédeknek kísérete mellett szép egyházi énekeket adott elő.

Evangélium után dr. Karácsonyi János kanonok magasan szárnyaló szentbeszédet tartott, melyben többek közt a következőket mondotta:

Szent László ünnepén sok nemes és vigasztaló dologról lehetne beszélni, de éppen a dicső hős, a keresztény lovag ünnepén elfeledhetjük-e azt, ami szívünket annyira aggasztja, ami mindnyájunknak annyira fáj? Az iszonyatos pusztulás, a vérző sebesültek, az elesett hősök, síró árva és özvegyek láttára lehetetlen nem éreznünk a világháború fájdalmas hatását, mely annál lesújtóbb reánk, keresztényekre nézve, minél nyilvánvalóbban látjuk ellenségeink végső és főcélját. Mert szépitgető, félrevezető szavak özöne sem takarhatja el már a háború előkészítőinek és főmozgatóinak végső célját, ami nem volt más, mint hitvány földi érdek, a rablás.

Oroszország el akarta ragadni mind Magyarországot mind Ausztriát és Németországtól azokat a területeket, melyeken szlavnyelvű lakosok vagy görög keleti vallásúak élnek, a franciák Elsas-Lotharingiát és Angolország minden szép iparát és kereskedelmét akarta magáévá tenni.

Nem menti ellenségeink szándékát az, hogy a régi nemzetek is folytattak rabló-hadjáratokat, hiszen ezek nem voltak keresztények és így nem tudtak igazi, magasabb, nemesebb szempontokra emelkedni, de meg más módjuk nem is lehetett arra, hogy segítsenek magukon. Nem menti szándékukat azt sem, hogy — mint mondják — a katolikus egyház jeles férfiai s köztük ép Szent László is folytattak háborukat, mert éppen Szent László példája mutatja, hogy csak végső szükségéből és akkor is minden földi dolognál becsesebb lelki javakért fogtak fegyvert. Mind a háború folyamán, mind az annyira óhajtott békében szükséges bölcs irányítás szempontjából tanulságos leendő megfontolni Szent Lászlóknak magasztos főcélját, melyet még a háborúban is folytonosan szem előtt tartott.

A régi magyaroktól annyira megcsodált és művészi ihletésre annyiszor megfestett dicső tett: szent László küzdelme a Leányrabló kúnna, ékesen mutatja be a nagy király nemes lelkét.

Bizony korunk férfiai nem csodálják, hanem inkább sajnálkoznak ilyen cselekedeten és azt mondogatják, hogy ugyan miért tette ki magát akkora fáradságnak, életveszedelemnek — egy leányért? Pedig a cinkotai rémes esetből látjuk, hogy nálunk hónaponként 10–20 leány eltűnik és rablógyilkosok martalékává lesznek. De ki törődik vele? Ha meg a kórházak számadatait vizsgáljuk, láthatjuk, hogy nem 10–20, hanem ezer meg ezer magyar leány tűnik el a becsületes élet, a tisztaság mezejéről, mert lelketlen csábítók, gonosz helyszerzők vetik ki reájuk kezüket s mint vengerkákat s ungarákat viszik a külföld fertőjébe, az ördög rabszolgaságába. S azok, akikre a dolog tartozik, vállvonogatva felelik, hogy ezen segíteni nem lehet. Nem lehet, igaz: mert hiányzik — nem mondok, egyesekből, — hiányzik a magyar nemzetből, mint egészéből, mint törvényszerző és végrehajtó államból hiányzik az, ami szent Lászlót egyetlen egy magyar lélekért sarkalta: a halhatatlan lélek szeretete. Ő tudta, hogy ha az a leány a rabló kún birtokába jut, elveszti hitét, lelkét és ezért az egy lélekért kész volt kockára tenni földi életét.

Nincs nehezebb dolog, mint a harag és bosszu szabadjára eresztett indulatait egyszerre megfékezni és mint mondani szoktuk: a józan belátás útjára térni. Midőn szent László 1091-ben unokaöccse érdekében Horvátországba ment és midőn ugyanekkor a kúnok hazánkba törve végig pusztították Erdélyt egész a Tiszáig, szent László visszafordult és a Temes vizénél érte utól a rabló népet.

A rablóra fűzött tömérdek magyar láttára könnyekre fakadt a király, de amikor a győzelmes csata után egész természetességel szabad utat engedett volna a harag és bosszualás indulatainak, elfolytva magában minden keserűséget, fölkiáltott: „Fiaim, ne öljétek meg az embereket, hogy megtérjenek és éljenek. A csata hevében, a bosszualás perciben is föltámadt benne az, ami életének fő iránya volt: a halhatatlan lélek szeretete, mert ő akkor is követte Krisztust, nem jött a lelkeket elveszíteni, hanem üdvözíteni. Állítsuk vele szemben Szulejmán török császárt, aki maga elé hozatta a 4000 magyar foglyot és egyszerre gyilkoltatta le őket — s akkor meg tudjuk találni a különbséget a keresztény hős s a pogány kényur között.

Azt se mondja senki, hogy legalább talán akkor midőn a régi Szlavóniáért a nemesebbre támadt, legalább akkor kapzsiság vezette. Sokszor támadnak a földön fékezhetlen, kegyetlen kényurak, akik millió akadályt gördítenek a lelkek megmentése elé, különösen az által, hogy a lelkek vezetésére rendelt kath. egyházat megsemmisíteni, eltiporni akarják. I. Napoleonnal együtt ilyen kényur volt IV. Henrik német császár is, ki annyira dühöngött saját alattvalói ellen, hogy azok följajdultak s a pápához, mint a kereszténység közös atyjához fordultak segítségért. IV. Henrik erre nemesak őket

büntette meg, hanem egyenesen a pápa, VII. Gergely ellen indult.

Szent László tehát éppen akkor indult a németek ellen, midőn Krisztus helytartója, Szent Péter utóda a legnagyobb veszedelemben volt.

Mi más lehetett a célja, mint Henrik visszatérítése? És csakugyan maga bizonyította ezt be, amikor az elfoglalt területen püspökséget alapított az elfajult népek megtéréseért. Ime világosan áll, hogy mindig magasztos, nemes, lelki célok vezérelték Szent Lászlót.

Igazán az volt, amint az egyházi ének mondja: „Istennek szolgálja, Krisztus híveinek hív oltalmazója, romlott magyarságnak mennyben szószólója és orvoslója.

Most már, a jelen háború megmutatta minden helyes belátású embernek, hogy dülő falhoz támaszkodunk, ha minden bizalmunkat, reményünket a földi dolgokba helyezzük; ha földi vágyakat kergetünk. Azért hát, ha a bajból menekedni akarunk, emelkedjünk a földi vágyak fölé. Miként Szent László, mi is Isten dicsőségét, a lélek üdvösségét, Krisztus követését tartjuk életünk főfeladatának és céljának.

Legyünk Krisztusnak igaz harcosai, akik küzdünk, szóval és tettel áldozunk a keresztény lelkek megmentéseért. Így leszünk igazak a földön s boldogok a mennyben.

Mise után Szent László király ereklyéjével ünnepélyes körmenet indult meg a székesegyházból. A körmenetet gróf Széchényi Miklós püspök vezette s részt vettek benne az összes egyházi, polgári és katonai előkelőségek, a Katolikus Kör és Népszövetség tagjai. A menet élén a 70 es gyalogezred zenekara, utána a honvéd diszszázad haladt. Ezt követte a papság, a Szent László ereklyéit tartalmazó remek hermával, majd a káptalan tagjai a megyéspüspökkel. A menet egy honvéd diszszázad és a közönség sokasága zárta be.

A menet a zene hangjai és a harangok zugása mellett megkerülte a templom előtti teret s visszatért a székesegyházba.

Ünnepély a Katolikus Körben.

Délután a Kath. Körben volt az ünnepély folytatása s a délutáni órákban nagy közönség vonult fel a Kör épülete felé, hol a Kör hatalmas Szent László terma teljesen megtelt Nagyváradi város előkelő közönségével. A földszinten s a karzatokon minden talpalatnyi hely el volt foglalva. Az ünnepély művészi programja hatalmas lelkesedést keltett s az érdeklődés minden számnál folyton növekedett.

A jelen voltak közül a következőket sikerült feljegyezni: dr. Lábán Lajos, a Kath. Kör elnöke, dr. Bundala Mihály pápai prelátus, dr. Karácsonyi János, dr. Lányi József tinini püspök, dr. Kollányi Ferenc jáki apát, dr. Vuoskies Gyula, Szirmay L. Árpád, Brém Lőrinc, Gresinczy Antal, Sztán Illés kanonok, Rimler Károly polgármester, dr. Bozóky Alajos, Obrincsik István, dr. Fráter Imre, Kuun Frigyes, Mayer Antal, Imrik S. Zoltán, Halász Gyula, dr. Lestyán Endre, dr. Mazurek Gyula, Bihari Ákos, Singlary Gyula, Rósa Ambrus, dr. Fássy Lajos, Vass Bertalan Pállay Lajos, Peszeki Ferenc, dr. Knecht János, Szilágyi Dózsa, Kovács Kandid, Papp Béla, Grabich Kálmán Labancz György, Leeb J. Bertalan, Bertram Brunó, dr. Lacsny Inca, dr. Rabovszky Péter, dr. Mártonffy Bogdán, Heilinger József, Tóth Imre, Kocsán János, Böszörményi Géza, Sárréti János, Réz Mihály, Stark Gyula, Sas Ede, dr. Krüger Aladár, Vitkó Vilmos, Mellau István, Ringelhann Lajos, Németh István, Janosó Lajos, dr. Erdős Adolf, Imrik László, Kacsinszky Anzor, dr. Imrik Gusztáv, Pásztor

István, Vas István, Karakas Károly, Horváth István, Vadász Zoltán, Sztarill Ferenc, Kürty István.

A fényes műsort kiváló honvédezenekarunk nyitotta meg Thomas ünnepi nyitányával.

Scharf karnagy a töle megszokott biztonságossággal és határozottsággal vezényelte kitűnő zenekarát, amely a zenei accentusokat teljes mérvben érvényesítette.

Alig csillapodott le a hatalmas tapsvihár, már a Kath. Kör dalárdája helyezkedett el a pódiumon. A dalárda, melyben a kispapok énekkara is résztvett, három régi éneket adott elő Szent Lászlóról, fuvókisérlet mellett. Az antik énekek, melyek oly ékiesen beszéltek el szent László dicsőségét, magyaros dallamukkal a Kath. Körtől dalárda pompás előadásában kitűnő hatást tettek.

Az előkelő közönség zajosan megtapsolta a lelkes és kitűnő dalárdát és annak dirigensét Resch Mihály zenetanárt, aki az énekeket *Jogisich* püspök gyűjteményéből férfikarra átdolgozta és hangszerelte. Az egész műsor előkészítése is legnagyobbbrászt az ő érdeme.

Ezután egy műsoron kívüli számot hallottunk.

Ugyanis Nagy Ferenc honvédfőhadnagy, aki a rendezőség régebben már felkért az ünnepélyre, közbe Szegedre helyeztetett át. De ezen ünnepi alkalomra mégis eljött és eljátszotta Svendsen „Románca” az ő kitűnő és Budapesten is sokszor méltatott művészetével.

A zongora kíséretet *Lehoczky* József látta el, igen szépen és diszkrétan.

A közönség a műsoron kívüli számot nagy tetszéssel fogadta.

Utána népszerű művészünk, *Bihari* Ákos szavalta el óriási hatással *Miklós* Elemér alkalmi költeményét a rokkant hősekről. Szívünkbe markolt minden szavával, mely dicső hőseinkről szól, kik értünk örök sebesültek lettek. Lelkesen ünnepelték a kitűnő előadót, aki most is művészetének legjavát adta.

Most következett az ünnepély egyik fénypontja, *Hubert* Mancini, a zeneakadémiai operatárszak növendékének művészi énekesszáma. Először a „Faust”-ból énekelte az ékszeráriát, utána *Brahms* „Immer leiser” című dalát adta elő gyönyörű magas és csengő szopránjával, mely minden regiszterben egyenletesen képzett. Leheletszerű pianói nem tévesztették el a hatást, mert zajosan ünnepelték, úgy hogy rásadásul elénekelte *Brahms* „Vergebliches Sündthün”-jét. A gyönyörű zongorakíséretet *Lechner* Marianne érdeme.

A kamarazenét *Kürti* István és *Albert* Ede szolgáltatták, akik Gounod híres *Meditationját* Bach themájából és *Kürti* egy apróságát játszották kitűnő összjátékban és kiváló sikerrel.

Most egy bájos és kedves szám következett. *Patzkó* Aladárné énektanzsákának növendékei gyönyörű előadásban mutatták be *Marchetti*: *Ave* Máriaját, amelynek dallami és harmoniai szépsége a tökéletes előadásban teljesen érvényesült. A sólórészeket *Hubert* Mancini énekelte és zongorán *Fassy* Mici kísérte teljes precizitással és pontossággal. Mindenki tapsolt a bájos leány-seregnek és tanároiknak.

Ezután *Szilágyi* Dózsa premontrai tanár, az ünnepelt szónok lépett az emelvényre, aki egyikét tartotta mély érzéstől s felekelt gondolatoktól áthatott szónoklatának. A magas szárnyalású beszéd nagy hatást tett az ünneplő közönségre, mely többször éljenzéssel szakította félbe a szónokot s a

beszéd végén meleg tapsokkal nyilvánította tetszését.

A beszédet egész terjedelmében lapunk más helyén közöljük.

Méltó befejezése volt a gyönyörű ünnepélynek *Beleznay* Antal „Szövetségi Hymnus”-a melynek hatásos és megzenésítésre rendkívül alkalmas hazafias lendülettel teli szövegét *Wlassics* Tibor írta.

Beleznay ezen nagyszabású művét tavaly nyáron írta és rendkívül büszke volt rá, melyet a Budapesti filharmonikusok készülték előadni. Azonban a komponista már nem tudta instrumentálni a hatalmas művet és előadását sem érthette meg, mert a halál kiragadta az alkotó tollat kezéből.

Igy a hangszerelést a teljesen befejezett műhöz *Scharf* karnagy végezte, aki a halott komponista művét nagy kegyelettel előadásra vitte. Hangszerelése briliáns, mely *Scharfnak* egyik legsikrútebb munkája.

A tenorsólist *Rózsa* Ambrus államv. főellenőr és forgalmi főnökhelyettes énekelte óriási sikerrel. Hatalmas és érces hangja gyönyörűen csengett és betöltötte a Kath. Kört disztermet. Mindenkinek a szíve megrezdült, mikor a magyar, német, bolgár és török hősiességről dalolt. De mikor azt énekelte, hogy „Add meg Uram a győzelmes békét” akkor fellángolt és tapsolt mindenki. Tombolva ünnepelték a kitűnő előadót, a zseniális karnagyot és a finom és diszkrét kíséretet szolgáltató nagyszerű honvédezenekart.

Hét óra volt, mikor az előkelő közönség szétoszlott egy szép ünnepély emlékével, mely rokkant hőseinknek is szép összeget eredményezett.

Adományok.

Grócz Béla 40, Lányi József, Vucskies Gyula, Gróh Ferenc, Gresinszky Antal, Kolányi Ferenc, Szirmay L. Árpád, dr. Karácsonyi János, Vinkler Jozsefa, Fodor Ella 20—20, Imrik S. Zoltán, Obrincsak István, Bundala Mihály, Pallay Lajosné, dr. Mártonffy Bogdán, Bozóky Alajos, Lábán Lajos, Vasady Lajos, Imrik László, dr. Fráter Imre, Szilágyi Dózsa, Ringelmann N. 10—10, Hazay Gyula 8, Tuka János 7, Székely József és Matild, Crana Mihály, Németh István, Tabéry Armin 6—6, Rimler Károly, Halász Gyula, Merza Kálmán, Vass János, Eleméry Ferencné, Buzássy József, N. N. 5—5, Pástor István, dr. Báthory Oszkárné, Lestyán Endre, Gálffy Sándor, Stark Gyula, Putnik Radó, Rózsa Ambrus, Oláh Lajos, Kálnoky István, Csik Sándorné, Székely Sándor, Kiss Andriáné, öz. Velyánszky, N. N. 4—4, Singlary Gyula, Kolihay Kornélné, Kiss Bertalan, Tátray Sándorné, Buba József, Justh Károly, Bumbera István, Janeri Lajos, Piacsek Sándor, dr. Fassy Lajos, Kelemen Kálmán, Örömy Gyula, N. N., N. N. 3—3 korona stb. stb. A befolyt összeg 900 korona.

Junius 7-én ül össze a képviselőház. *Tisza* István miniszterelnök tegnap átiratilag tudatta a képviselőház elnökségével, hogy ő felsége junius 7-én tüzte ki a magyar képviselőház összehívását. Egyben tudatta, hogy ő felsége úgy rendelkezett, hogy a katonai szolgálatot teljesítő országgyűlési képviselők az ülések tartására szabadságoltassanak. A képviselőház junius 7-én délelőtt 10 órára hívja egybe az országgyűlést.

A trónörökös kitüntetése.

Budapest, május 22. (Saját tudósítónktól.) A sajtóhadiszállásról jelentik: Frigyes főherceg ma a következő hadseregparancsot adta ki:

Ő császári és királyi apostoli Felségének legkegyelmesebben a következő hivatalos táviratot mellőztetett hozzám intézni:

„Unokaöcsémnek, *Károly* Ferenc József altábornagy hadtestének fényes vezetéséért az elsőosztályú vas-koronarendemet a hadiékítménnyel adományozom. Öszonie megindultsággal, örömmel közlöm Önnel és megbízom Önt, hogy valamennyi hősiességgel harcoló vezéremnek és csapatomnak teljes elismerésemet, legmélyebb köszönetemet és üdvözlémet tudtul adja.

FERENC JÓZSEF.

Legkegyelmesebb urunknak ez örömmel eltöltő legfelsőbb parancsát azzal közlöm, hogy az a csapatoknak tudtul adassék.

Frigyes főherceg.

Pénzzel és vérrel a hazáért.

A hadikölcsön utolsó napja.

Még nem tudjuk, hogy milyen eredménnyel fog zárulni a jelenlegi hadikölcsön ügye. Az előjelekből ítélve azonban a mostani nagy nemzeti kölcsön ép oly fényesen fog zárulni, mint az előbbiek. Hiszen nincs Magyarországnak egyetlen fia, aki ne érezné a nagyszabású pénzművelet óriási horderejét. Sietett is mindenki leróni kötelességét a hazával szemben.

Megtalálta mindenki a maga számítását a hadikölcsönben. Az, akit nem tisztán a hazafiasság vezetett, hanem kitűnő üzletet akart csinálni, azt is megtalálta. Hiszen a hadikölcsönnél jobban ma csak a hadiszállítás jövedelmez.

Az összes hadikölcsön jegyzések között mindenesetre legelső helyen kell állani azoknak a jegyzéseknek, amelyek azokat a magyar polgárokat jegyezték, akik a haretéren is teljesítettek, vagy teljesítenek szolgálatot. Ilyen a többek közt pazonyi *Elek* Gusztáv cs. és királyi kamarás monostorpetri földbirtokos, aki tegnap a Magyar Általános Hitelbank Nagyváradfi fiókjánál 100.000 koronás hadikölcsönt jegyzett.

Elek Gusztáv a háború kitérése óta csaknek minden megszakítás nélkül teljesített katonai szolgálatot. A legsúlyosabb haretéri szolgálatot egy pár napra szakította meg *Elek*.

Jelenleg idehaza tartózkodik és ez idő alatt sietett ép úgy eleget tenni hazafiúi kötelességének, mint ahogy eleget tett a haretéren is. *Elek* Gusztáv *Beöthy* Pál képviselőházi elnökek a sógora s így a *Beöthy* család tagjainak számát növelte a hadikölcsön jegyzések terén is.

A hadikölcsön jegyzésének tulajdonképpen ma van az utolsó napja. A két utolsó napon még igen sokan siettek jegyzéseket csinálni. Azok, akik eddig még nem rótták le hazafiúi kötelességüket, ma leróhatják. Bizonyára még sokan sietnek jegyzéseket eszközölni.

Ünnepünk erkölcsi jelentősége és győzelmi szószata.

— Szilágyi Dózsa beszéde a Kath. Kőr Szent László ünnepélyén. —

A mai ünnepre mint lángoló betűket rátűzhetjük a klasszikus ódák művészeinek, Berzsenyi Dánielnek, arany sorait:

A derék nem fél az idők mohától,
A koporsóból kitör és eget kér
S érdemét a jó, a nemesek s a jövődó
Századok áldják.

Szent Lászlóban egy kor, egy nemzet, egy egyetemes, világokat és századokat átölelő gondolat, a kereszténység eleven erővel hívja fel értelműket, hatja meg a szívünket és kér hódolatot.

Mily messze van tőlünk a középkor s Szent Lászlót érteni tudjuk, magunkénak valljuk s erkölcsi kincsét elemezzük, bonthatjuk, magasztaljuk; azokban fényt, erőt, tartalmat, nagyszabású nemzeti, vallási s történelmi értékeket látunk.

Hogy át alakult Magyarország társadalma a XI. század óta?

És e modern társadalom, amely belül, kívül forradalmakat látott és átélt, a középkori társadalom gyermekét Szent Lászlót ünnepli, érti s magának vallja.

Mily utat tett meg azóta a műveltség?

S a szomjas tudósnak s a merész haladásnak százada az annyira távol álló középkor ünnepeit s daliás lovagiában s szentjében mindig talál oly eltéphetetlen erkölcsi kötelekeket, amelyek miatt a középkori Szent László mai, miénk, a huszadik századé tud lenni.

Ha feltámadna egy XI. századbeli magyar s szólna hozzánk középkori nyelven, hogy hangzanék ez fülünknek?

A haladó élet, az új világ, az alkotó tehetségek, a fel fel lobbanó nemzeti érzések, a gyászos és dicsőséges történelmi korszakok alakították, rostálták, gazdagították, finomították a nyelvünket. Hogy eseng, bong, pattog egy Vörösmarty? Mily esendben folydogálnak Tompa érzelmek? S egy Petőfy rapszodikus lelkének lávafolyama mily forróságot visz a magyar lélekbe. Ezen az új nyelven szóló irodalom, beszélő, daloló imádkozó nép, nemzet üdvözlő, ünnepli, érti Szent Lászlót, mintha a koronával, jogarral és királyi paláttal élne és állana közöttünk.

Szent László nem egy elszigetelt embert jelent; egy nemzet egész lelkületével, vágyaival önmagát s a kereszténységet eszményi tisztaságban látja személyiségében.

Szent László fellépése lecsendesíti a megsértett nemzeti érzés viharzó hullámzását; világosságot hoz a függetlenségre feltételes s emiatt megzavart lelkekbe. Személye és uralkodása egy fogalomtisztító nemzeti és erkölcsi programot jelent: a kereszténység és némettség nem ugyanaz; a kereszténység és nemzeti érzés megfér egy szívben; az megszentelt és élteti ezt.

A Rex piissimus, a legkegyesebb király nem egy ember, hanem egy aranykorszak nemzetünk történetéből, amelyben a nemzet tisztulást, nyugalmat, egységet nyer.

Fennkölt egyénisége tehát történelmi súlyokat, nemzeti vágyakat hordoz önmagában, függetlenség és egységet; keresztényi és nemzeti megerősödést, amelyek mindig vezéreszavak lesznek nemzetünk számára s annál nagyobb érzelmi melegséggel és vágygál nézünk rájuk, minél távolabb állunk tőlük.

Szent László egy történelmi tilalomfak: aki egyik karjával a német befolyást ropantja össze; a másikkal legendás harcaiban kelet barbáraitól védi meg az országot; a magyarnak pedig életével egy nagyszabású,

egy nemzetnek szóló példa, amely nemesek a hatalom csillogó varázsa és parancsoló tekintete előtt, hanem egy szentséges jellemnek kódozatra intő nagysága előtt hajol meg.

Szóval nemesek fejének, hanem lelkének is volt koronája; nemesek kezében és a nemzetben, hanem akaratában és önmagán is hordozott kormánykötőt; nemesek a széles válláról és fejedelmi természetéről leomló leomló palást volt az ő ékessége, hanem jelleme is királyi volt; királyi vért királyi léttel szentelte meg.

Szent László ellete és nagysága az erkölcsileg tündöklő egyéniségnek a győzelmi éneke.

Az emberi szív természeténél fogva szereti a nagyságot s szereti a jellem birtokosaira mint fejedelmi emberekre nézni.

A hatalmi kiváltság csak erkölcsi emelkedettségben és tisztaságban nyer igazán uralkodói értéket.

A hatalom minden külső jelvénye foszlány lesz, minden arany s gyémánt elhomályosodik, ha azok alatt nincs meg a szellem ragyogása és az akarat tüzes eleven ereje.

De még a fakereszt is opálfényben ragyog, még a fakorona is királyivá lesz, ha a viselőjük jelleméből sugarak áradnak rájuk.

A nagy egyéniség erkölcsi nivójánál fogva szellemi és erkölcsi diktátor tud lenni s az ez előtt való hódolatot nem tartja ki csikart, lázító és kizáró megaláztatásnak, hanem természetesen adónak, amely a lélekből könnyedén sugárzik ki.

Az értékes jellem tulajdonosa közkinos, amelyből mindenki nyer, anélkül, hogy az veszítene.

Az embert nem lehet kitépni a társadalomból; a kölcsönhatás: a kiadás és a befogadás természeti törvény.

Mint az óra kerekét, mint a fának sejtjeit; úgy fonódnak egybe; egyik a másikat indítja, neveli, értékesíti finomítja.

Még a szellemileg és erkölcsileg szegény emberek is vannak igényei, ezeket érzi, de nem tudja kifejezni.

De ha hallja a hódító igazságot, ha érzi a szívnek a melegét, ha tündöklőklik elötte az eszme életben: mintha nagyobbak éreznék magát; bizonyos világosság, melegség, erő, elhatározás járja át; öntudatra ébred és azt mondja a kicsi ember önmagában a nagy jellemnek: „Ez én vagyok. A te igazságod az én igazságom. A te szíved forróságában én is égek. A te akaratodban én is erősödöm. A te életed az én életem. Csakhogy mindez te benned egy nagyszabású dóm, én egy kis misztikus kápolna vagyok: de tartalmunk, a lényegünk, a stílusunk ugyanaz.”

Bizonyára velem együtt vallja a közönség, mennire szükséges, hogy egyéniségek álljanak mindenütt, ahol szellemi és erkölcsi fensőbbességgel irányokat adni és vezetni kell.

Mindenki elfogadja, hogy a társadalomunk átalakítására, nemzetünk felemelésére hivatott egyéniségeknek kell támadni: mert nem a hatvanhét vagy negyvennyolc, nem nemzetiszintű zsidó, vagy magyar udvartartás lesznek a nemzeti haladásunk lendítő kerekét, hanem az erkölcsileg független egyéniségek, amelyek felszabadulva a közönséges önzés és a tömegindulat béklyóiból tudnak, akarnak és mernek a közélet tisztaságának apostolai lenni.

Szent László uralkodása az új, a keresztényi rend végleges diadalát jelenti a régi renden a pogányságon. Az ősmagyar nehezen vált meg a pogányszertartásoktól, a táltosoktól, a kutaktól, fáktól, forrásoktól,

köszalaktól, ahol áldozatokat mutatott be, de végre ránevelődött, hogy a kereszténység diadalmasan, és tevékenyen sütött ki a lelkekben, új életet, új világot teremtett.

Az igazság nagy hatalom, de az előítélet is az s annál nagyobb erővel ragad az ember lelkébe, minél gyöngébb a műveltsége s minél inkább tapad az előítélete szenvedélybe, ösztönbe, a mult, az ősök által szentesített s megrögzött szokásokba.

Milyen lehetett egy ősmagyarnek lelki-világa? S milyen az a világ, amelyet a kereszténység követel és teremt? Micsoda óceáni távolság és mélység van a két szellem között? Mily óriási átváltozás, hogy a berkek, kutak, források, köszalok áldozatainak erkölcsi világából egy annyi magas eszmével rendelkező és oly nehéz önharora utaló kereszténység világába felemelkedjék.

A kereszténység fenséges dómjába az ösztönök zajával és fergetegével bevonulni nem lehet, mert abban az értelem, szív, akarat, az egész ember hódolatát kell bemutatni. Nem lehet a kereszténységet magamhoz rántani, hanem nekem kell hozzá felemelkedni. Nem lehet azzal megalkudni, hanem az egész én feltétlen hódolatával meghajolni. Nem lehet abból feláldozni semmit, hanem nekem kell áldozni önmagamból.

A kereszténységet ember, idő, korszak, politika, társadalom, gazdasági élet nem teremtheti meg, mert emberi erőkből természetfeletti rend nem születik meg; változó korszak nem kedvez az örök elveknek; a politika, a hatalmi vágy féket, felelősség-erzetet, alázatosságot, jogtisztelést nem igen ápol; érzéki élet a tisztaságot nem szeret rajongani; az aranyláz, a meggazdagodás szenvedélye a szegénységet, a földi javak értéktelenségét nem szereti hallani; az élvezet után való törtetés az önmegtágadás fegyelmezésétől irtózik.

Csak egy isteni erő volt képes megtörni az embert és ennek a gyönyörű megjelenése Szent László jelleme, akinek tehetségébe, fölényébe és királyi hatalmába a kereszténység vitte be az ellensúlyozó, harmonizáló erőt és ez képesítette a magyart kulturális, nemzeti és állami életre.

A kereszténység nevelő ereje abban rejlik és tündöklök, hogy az egész embert az öntevékenység mezejére utalja.

A kereszténység önmagában csak holt tőke lenne; magának az embernek kell azt önmagában gyakorlatilag érvényesíteni, hogy elveivel önmagát, minden tehetségét mozgásba hozza, megszentelje: a felelősség-erzet hatalmas súlyával önérzetes erkölcsiséget nevel, nagy céljaival és kegyelmi erejével nagy tettekre és áldozatokra képesíti.

Nem jelent a kereszténység világiszonyt, télen ájtatoskodást, megalkuvó életet, hanem életfakadást, életkoncentrációt, erőki-fejtést, s erkölcsi fölényességet. Az ima nem elnémulást, hanem a lélek tisztulását jelenti. Az önmegtágadás nem letörést, hanem feltörést és felfelé törést. Az Isten akaratában való megnyugvás nem lehárgoló, bágyadt ellankadást, hanem a tetterő feltámadását, az egész felszabadítását hirdeti.

Szóval éltetni akar nem dohos pin-cében, hanem a haladás, önművelődés, alkotás fényöslatában: igazi benső tartalommal bíró művelődést teremteni s csak az erkölcsi szabadságharcban megedzett és felszabadított lélek kivirágzása az igazi és maradandó kultúra.

Ha ezek járnak át lelkünket, ha ezen éltető erővel finomítjuk, erősítjük, szenteljük nemzeti erőinket: akkor oly egyéniségek fognak teremni, akik a béke idejében a felelősség-erzet, a megvesztegethetetlenség, a haladás pünkösdi lelkével fognak előretörni s egy Szent Lászlóhoz is méltó új Magyarországot alkotni.

A huszdrágaság folytán a halkonzerv tápláló és olesó. Kapható kizárólag **Auszódy** halüzletében Kossuth utca saspasszás.

GÖRGEY ARTUR.

Budavár bevételének évfordulóján, május 21 én kora hajnalban meghalt a szabadságharc fővezére, a legkiválóbb katonai tehetségek egyike, Görgey Artur.

A 48 iki honvédtábornokok közt 6 volt tehetségben, sikerekben dicsőségben legelső. Aztán első lett a meggyanusításban, a gyanu térfias, önérzetes elviselésében. S mikor az oktalan bünbak-keresésből kijózanodtunk, megértve a nemzet igazságszolgáltató elismerését s egyik legemlékezetesebb haditénye: Budavár bevételének évfordulóján, mint az utolsó élő 49 iki honvédtábornokot szólította maga elé a 98 éves fővezért a Saragek Ura.

Ő teremtette meg a honvédsereget, ő tette először felelőssé a honvéd nevet — és még meglátta életében a honvéd névnek újabb dicsőségét.

Világosnál az orosz előtt tette le a fegyvert s ezzel az utolsó lehetséges, de kegyetlen csapást mérte az osztrákokra, de egyben éket is vert az orosz és az osztrák közé; — s megérte, hogy magyarok és osztrákok testvéri egyetértésben vivják ki a diadalok sorozatát az orosz kolusszus felött.

Isaszegnél, Nagysarlónál, Budavárnál heirta Görgey kardjával a történelembe azt a tanulságot, hogy ha Magyarország és Ausztria ellenségekként állanak egymással szemben, ez a magyar fegyverre hoz győzelmet s a lehangoló kard Világosnál is képes volt följegyezni, hogy a magyart az osztrák legyőzni képtelen. Ma pedig a 48 iki hősök unokái tanítják rá Európát, hogy a magyar a némettel és osztrákkal szövetségben szembeszállhat a világgal.

A legnagyobb honvédtábornok koporsója fölött mély és igaz gyászal áll az egész nemzet s az ellenséggel szemben álló új honvédsereg diadalmas rohamai közben úgy érzi, hogy az első sorban ismét ott rohog a győzelmes magyar fővezér: Görgey Artur.

Életrajza.

Görgey I. Artur, az 1848-49 iki szabadságharc fővezére, szül. Toporozon 1818. jan. 30. A tullnai utásziskolában tanult, 1837. mint alhadnagy a magyar nemesi testőrségbe került, 1842. főhadnagy lett a nádor-huszárszadban. Majd elhagyva a katonaságot, Prágában kémiát tanult s 1848. hazajöve az egyetemen a kémiai tanszékot akarta elnyerni, melyre több jeles szakértekezésével mutatta magát méltónak. De a politikai mozgalmak visszavitték a hadi pályára s előbb százados, majd csakhamar őrnagy lett, s mint ilyen a szolnoki nemzetőrséget szervezte. Később parancsnoka lett az aldunai népfölkelésnek s e minőségében felakasztatta gr. Zichy Ödönt, a kit Jellasiak Roth osztrák tábornokhoz küldött volt. Majd Ozoránál elfogta Roth és Philipovics seregét s ekkor ezredesnek nevezték ki, aztán 1848 okt. 31. a felső dunai sereg parancsnoka lett. Windisch Grätz tulyomó erejével megütközni nem akarván, a bányavárosok felé vonult vissza és a branyiszközi győzelem után egyesülhetett a magyar sereg többi részével. Márc. 31. Kossuth ideiglenesen rábizta az egész sereg fővezérségét. A fényes sikerekben gazdag áprilisi hadjáratban megverte az osztrákokat Hatvan,

Isaszeg, Tápió Bicske, Vác és Nagysarló mellett és fölmentette Komáromot; május 21. bevette Budát, az egyesült orosz osztrák haderő ellen megvívta a véres komáromi csatát (jul. 11.) Aug. 11. Kossuth és a kormány lemondott és G. re ruházták a legfőbb polgári és katonai hatalmat. Ő pedig, látva a további küzdelem reménytelen voltát, aug. 13. Világosnál letette a fegyvert az oroszok előtt. Ezután az orosz cár közbenjárására kegyelmet nyervén, Klagenfurtba internáltak: 1867. visszatért Magyarországra és azóta Visegrádon élt. Működéséről „Mein Leben u. Wirken in Ungarn“ c. munkájában szólt, mely 1911. magyarul is megjelent.

Betegsége és halála

Öt hónap óta hurutos tüdőgyulladásban szenvedett a tábornok, de állapota fokozatosan javult. Két három nappal ezelőtt erős láza támadt. Elhívták báró Korányi Sándor, báró Herczel Manó és Bencze Gyula tanárokat, akikkel konziliumot is tartottak. Bámulatos volt Görgey fizikumja. Minden esztendőben kétszer-háromszor volt tüdőgyulladása és mindig kiheverte. Akut hólyaggyulladását állandóan nagy fájdalmakat okozott neki. Az utóbbi napokban annyira gyöngy volt, hogy már beszélni sem tudott.

Szombat este hét órakor hirtelen rosszul lett, mire sürgősen hívták Bencze Gyulát. Mikor ágyához lépett a tanár, a tábornok már hörgött. Az agónia félgyakor kezdődött s a halál egy óra tizenhét percekor következett be.

A haldokló tábornok gyönyörű fejét a halála előtt egy nappal rajzolta le Moldován Béla festőművész. A Társaság c. szépirodalmi lap részére. A remekül sikerült arckép a család ítélete szerint is Görgeyt minden eddiginél tökéletesebben örökíti meg.

Feloszlott a hadikórház.

Több mint egy évi áldásos működése után tegnap ünnepélyes formák között zártak be a nagyvárad hadikórház kapui. Ezzel a kapuzárással egy ezer beteg elhelyezésére szolgáló intézmény szüntette meg működését. Jóleső örömmel konstatálja ezt az eseményt mindenki. Nem azért, mintha teher lett volna talán a hadikórház, hanem mert azt bizonyította, hogy a haza védelméért folyó harcok itt vannak közelünkben és hogy ezeknek a harcoknak igen sok sebesültje is van. Most, hogy bezárultak a kapuk, ez azt bizonyítja, hogy ellenségeink földjén dühnek a gyilkos harcok és hogy a sebesültek száma lényegesen megapadt, mert hiszen ime egy hatalmas állami középületet szabadítottak fel.

A nagyvárad hadikórház ünnepélyes kapuzárása vasárnap délelőtt ment végbe. Az intézet nagy ebédlőjében az ünnepély megnyitása előtt Istenisztelet volt, melyen megjelentek az összes kórházi vezetők, orvosok, ápolók és a tisztikar.

Az egybegyűltékhez dálnoki Kovács Áron a kórház vezetője igen szép buesu beszédet intézett. Méltatta a kórház teladátát, melyet igyekezett is megvalósítani. Majd dr. Móricz Ernő vármegyei főorvos és Fráter Imre kórházi igazgatófőorvos tartottak beszédet. A tisztikar ebből az alkalmából Dálnoki Kovács Áronnak egy remekmű albumot adott át emlékül.

A feloszlási ünnepély megtörténtével a kórház nagyrészt lábbadozó betegeit átszállították a csapatkórházba és a tartalékkórházakba.

Ma már katonai munkások veszik át a

hatalmas intézmény épületeit és kezdetét veszi a teljes renoválási munk. Pár hét alatt az egész intézmény ismét régi rendelkezésének fog átadni. Az összes termeket dezinficiálni fogják. A falakat újra festik és ahol szükséges, ott a padozatot is kieserölik. A jövő tanóvet már nem a pécsi hadapródiskolában, hanem idehaza a saját helyiségében kezdheti meg működését a nagyvárad hadapródiskola.

Nem lesz a nyáron uszoda.

Décsey uszómester nyugalomban.

A Püspök fürdőben vasárnap nyílt meg a pompás uszoda, pedig az idő kissé szeles volt, s itt, Nagyváradon ezen a napon hátrózta el Pankolits Károly uszodatulajdonos, hogy az idén nem nyitja meg a ligeti Körös uszodát.

Az uszoda elkerítése hetek kérdése s már hozzá kellett volna fogni, hogy június 8-10 re, amikor vége az eszéseknek s kezdődik a nyár, készen fogadhassa a hős hóbok közé vágyódó közönséget. Nincs azonban munkás, akit erre alkalmazni lehetne és hiába várta Pankolits, hogy a város elkészíttesse a fürdőig vezető villamost, amelyet az uszoda engedélyezésénél szóbelileg megígért a hatóság.

Azóta semmi sem történt, ami a közönségnek megkönnyítette volna az uszodához való gyorsabb jutást.

Pankolits Károly tehát az idén nem nyit uszodát. Régi uszómestere, Décsey Károly, már el is költözött az uszodatelepről. Gulyás bácsi után a mindenki által ismert Décsey vonul vissza a víztől, amelyben nemzedékeket tanított uszni, hajdan így:

— Ááán—zváj!

Azután magyarul:

— Eeegy—kettő! Kitartás, kezet előre, lábat hátra, eeegy—kettő!

Mindenki ismeri a nyugalomba vonult derék uszómestert, akinek keze alatt egész Nagyvárad fiatalsága, gyerekserege mozgott a vízben.

Hogy mi lesz a nyáron? Hova mehetnek a tisztességes, uri családok gyermekei, nem tudjuk. A közegészségügy nálunk mostoha gyerek, lenézett senki. Nincs uszoda? Minek az? Nagypapánk idejében se vót, mégis megvótunk.

Majd kimegyünk a Hadady-telepre, a Spitz telepre, a vízütelepre, idegen területen tilosba, szőlőfaljba, tüskés bozót közé, ruhatolvajok mellé, vagy Velencére, a fenékgát alá, ahol 10 ember fuladt be 2 év alatt. Ott, felügyelet, ellenőrzés nélkül csavareghatnak, cigarettázhatnak a gyerekek s elvadulhatnak. Mert fürödni kell a gyerekeknek az bizonyos, hiszen Rác Ódön, az ismert vizgyógyintézet tulajdonos maga is uszodába járt fürödni.

A folyóvízben a napon való fürdés egészséges s ez kell a jövő nemzedéknek. Ez meg is szerzi magának, de milyen társaságban. Csavargók, hamiskártyások, csirkefogók, züllött alakok között.

Ha a hatóság ráérne ezzel az ügygyel foglalkozni, akkor azt mondanánk, hogy tegyen valamit a város s gondoskodjék arról,

hogy uszoda legyen a nyáron. De így bele kell nyugodni, hogy Pankolits nem nyit. Tehát csak nézzük a vizet a meleg napokon vagy bujdosunk a fűzfásban, idegen területeken.

A Vörös-Kereszt működése.

A helyi választmány ülése.

A Vörös-Kereszt Egyesület nagyváradi fiókjának választmánya tegnap ülést tartott a városházán dr Fráter Imre ügyvezető elnök vezetése alatt, amelyen jelen voltak: Molnár Gézáné, özv. Nagy Ödönne, Pallay Lajosné, özv. Grunwald Henrikné, dr Fráter Imréné, Buzássy Albertné, dr Mihály Lajosné, Lábán Lajos, Rimler Károly, dr Vučkics Gyula, Németh István, dr Konrád Márk, dr Mazurek Gyula.

Elsősorban a Gyermekbarát Egyesület kérelmét terjesztette elő elnök, amelyben a Gyermekbarát hivatkozik arra, hogy a mostani időkben más célokra annyira igénybe veszi a társadalom jótékonyágát, hogy a Gyermekbarát teljesen bevétel nélkül van s kénytelen a napközi otthonokat beszűntetni. Pénzre van szükség továbbá, hogy az elesett katonák gyermekeit ruhával, lábbelivel elláthassa.

Hogy ezeknek megfelelhessen s a Napközi otthonokat a nyáron is fenttarthassa, kéri a Vörös Kereszt egyesületet, hogy amennyiben anyagi helyzete megengedi, 12000 koronával segítse azonos céljainak megvalósításában a Gyermekbarátot.

Rimler Károly méltányosnak találja a kérelmet, mert a Gyermekbarát minden segínytől elesett. Ha van mód és összegezzethető a Vörös Kereszt céljaival, teljesítsék a kérelmet.

Az alapszabályok betekintése után dr Fráter Imre elnök rámutatott, hogy a Vörös Kereszt egyesület is nagy kiadások előtt áll; a központnak is elfogyott a feleslege. Ezek szem előtt tartásával legfeljebb 500 koronát adhatna az egyesület, kivételesen.

Többek hozzászólása után 500 koronát szavaztak meg a Gyermekbarát részére.

A Hlatky alapítvány alapító oklevelét elfogadták. E szerint az 1000 K kamrát évente egy legérdemesebb hivatásos ápolónőnek adják ki.

Az országos Hadsegélyző hivatal a katonaság részére nyakvédőket, szunyoghálókat stb. kér. Ugy ezekre, mint a katonák nyári fehérneműre 5000 koronát szavaztak meg.

Elnök jelentést tett az ápolónői tanfolyam befejezéséről s ezzel kapcsolatosan bejelentette, hogy szervezte a magán betegek ápolónői otthonát. Ennek célja, hogy a magán betegek mellé szakképzett ápolónőket alkalmazhasson a közönség. Ezeknek díját, 12 órai éjjelre vagy nappali ápolásért 3 koronában és ellátásban állapították meg. Az otthonot július 1-én nyitják meg.

A Péter Pál napi gyűjtés rendezésével az elnökséget bízták meg.

Még több ügy letárgyalása után az ülés véget ért.

* **Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dayeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvő. Rendkívül érdekes lemez újdonságok Rákóczi-ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkölönlegességek, Gramafonok, hangszerek olcsó szakszerű javítása.

x **Helybeli** nagy vállalatnál 10-15 mázsa makulatur papír eladó. ...rajánlatokat a kiadóba kérünk.

A németek elismerése az olasz sikerért.

Budapest, május 22. (Saját tudósítónktól.) Bécsből jelentik: A birodalmi kancellár ma táviratilag fejezte ki legőszintébb örömét és szerencsekívánatait a déltiroli harcra véghezvitt fényes fegyvertényért. A szerencsekívánatot a külügyminiszter megleghangú táviratban köszönte meg.

A franciák látják az olasz veszedelmet.

Budapest, május 22. (Saját tudósítónktól.) Párisból jelentik: Cadornának az a ténye, hogy feladta Col Santot, igen nagy aggodalmat idézett elő a francia katonai körökben, mert az által Astagó-Arciero és Narló vonalakkal való összeköttetését hozta veszedelembe.

Cadorna, mint mindig, hazudik.

Budapest, május 22. (Saját tudósítónktól.) Genfből jelentik: Az olasz követ felkérte a francia lapokat, hogy az olasz harcra eseményeit meglehetősen tompítsák. A francia sajtó azonban hiába igyekszik szépitni a helyzetet végül is kénytelen azzal vigasztalni magát, hogy Cadorna mindig ki fogja tudni tüntetni magát.

Budapest, május 22. (Saját tudósítónktól.) Luganoból jelentik: Cadorna a kiadott hivatalos jelentésekben mindenütt elhallgatja, hogy az osztrák magyar csapatok olasz földön vannak. Toraró Campo Molin elfoglalását egyszerűen tudomásul se veszi.

Se pénz, se ló.

Megcsaltak egy gazdát 1100 korona erejéig.

Tegnap délelőtt Bokis János gazdaember kiment a hetivásárra. Eladta a két tenét s mást keresett helyette. Egyszer csak odabaktat melléje egy kupec kinézésű ember s bizalmasan megrántja a kabátja szélét:

— Akar e bátyám 20-30 pengőt csak úgy kutyafuttában keresni?

— Hát hogy a n anóba ne akarnék, — válaszol Bokis gazda.

— Hát vegye meg az én lovamat, csak ugy szinleg, nem igaziban. Ahun legel a fűvön!

Bokis János beleegyezett és úgy tett, mintha alkudna a kupecel a nyugodtan legelő szőr lóra. Közben odajön egy 20-22 éves fiatalember és kéri a gazdát.

— Adja ide gazduram a lovat, amennyiért az előbb kértem.

A kupec vonakodik és azt hajtogatja, hogy már Bokis is megígért annyit, sőt már meg is egyeztek.

A fiatalember erre Bokishoz fordul és azt kéri, hogy mennyiért mond le a lóról.

Bokis szeme megcsillan:

— 30 pengőért lemondok.

A fiatalember beleegyezik:

— Hát jól van bátyám, itt a 30 forint, maga most csak fizesse ki a gazdának az 1100 koronát a lóért, én majd visszafizetem kendnek, ha megcsaltattuk a passzust.

Bokis János zsebre vágta a 30 pengő forintot, kifizette az 1100 koronát a lóért a kupecnek, a kupec és a fiatalember elmentek passzust csinálni. Nyugodtan várakozott, mert hát a ló ott legelt a közelben. Azt csak tán nem hagyják a nyakán.

Várt, várt de nem jött senki. Utána nézett a két embernek. Sehol senki! Eltűntek, mint a kámfor.

— Ejnye, no, de hiszen itt van a ló, vigasztalódott Bokis uram. Hát a ló csakugyan ott volt, de kisült, hogy annak meg-

van a maga becsületes gazdája. Könnyű volt a ravasz kupecnek ráfogni, hogy az övé, hiszen vagy tíz lépérről volt tőlük, mikor alkudoztak. Bokis aztán mégis csak elesített egy gazdátlan öreg, vézna lovat, behajtott vele a rendőrségre, hogy őt egy rossz lóval becsapták. De alighogy kimondta, már a kehes lónak is akadt gazdája, egy fegyverárhelyi földműves személyében.

Most a rendőrség keresi Bokis János ravasz csalóit.

..HIREK..

* **Dr Popovics Miklós ezredorvos.** A Rendeleti Közlöny legutóbbi száma közli, hogy a király dr Popovics Miklós orvost ezredorvossá nevezte ki a nagyváradi kórházhoz. Dr Popovics Miklósnak ez a katonai rangja bizonyára összefügg azokkal a kiváló érdemekkel, melyeket a kiváló orvos a Szent József intézeti kórház vezetésével körül szerzett, hol nagy eredménnyel már a háború kitörése óta működik.

* **Katonai kitüntetések.** A hivatalos lap közli, hogy a király Rosenberg Jenő dr 70. gyalogezredbeli tart. hadnagyot újólga a legfelső dícsérő elismeréssel tüntette ki. Csanády Ákos 4. honvéd gyalogezredbeli főhadnagy a legfelső dícsérő elismerésben részesült.

* **Auto-központ Nagyváradon.** A belügyminiszter Nagyváradot, Bihar, Szilágy- és Békésmegyéket kivéve a debreceni auto központból és Nagyváradon létesített egy auto központot, amelynek élére ideiglenesen Debreczeni Jenő gépészmérnököt, a debreceni világitási vállalat igazgatóját nevezte ki. A rendőrség ezzel kapcsolatban felhívja mindazokat, akik Nagyváradon, Bihar, Szilágy- és Békésmegyében autoval rendelkezők, a rendőrhatalomnál jelentésük be, valamint azok is, akik soffitör-vizsgát akarnak tenni, jelentkezzenek a rendőrség épületében az I. emelet 14. számú szobájában Kolontáry János rendőrtisztvezetőnél.

*** Budapesti folytatják a gazdasági tárgyalásokat.** Budapesti tudósítónk jelenti: Az osztrák és magyar kormány tagjai közt megindult közgazdasági tárgyalásokat a jövő héten Budapesten fogják folytatni.

*** Temetések.** Nagy részvét mellett ment végbe vasárnap délelőtt Bodnár János bádógos mester, kamarai beltag temetése. A halottas háznál díszes ravatalon, ezüst kandelaberek és pálmák között nyugodott a becsületben élt derék polgár hült tetemei. A remek masszív ércoporsót a gyászba borult család koszorui fedték, a míg a többi koszorúk külön virágkoszóra voltak elhelyezve. A temetési szertartást Ditz Sándor gör. kath. magyar lelkész végezte, amely után az iparos polgárok kézen vitték az elhunyt koporsóját a négyes fogatu üvegdiszkosra. A temetőben a sírnál Czeglédy Jeremiás ipartestületi elnök mondott megható bucsubeszédet.

Tegnap délután helyezték örök nyugalomra az öt korán elhunyt fiatal uriaszszonyt, néhai Kozma Péterét, Kozma Péter kir. pénzügyigazgatósági számvizsgáló nejét. A temetési szertartást Imrik Zoltán tb. kanonok végezte segédlettel. A szertartás után a díszes ércoporsót feltették a négyes fogatu üveges díszhalottas koszóra és az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol nyugalomra helyezték az elhunytat. — Mindkét díszes temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalata nagy gondtal és pontossággal rendezte.

*** Hol váltják be a háztartási fémekeket?** A honvédelmi miniszter legutóbb elrendelte, hogy a már összeirt háztartási fém cikkeket be kell szolgáltatni. A rendelet végrehajtására vonatkozó végleges intézkedés tegnap érkezett meg. A rendelet tulajdonképpen most a fémbeaváltó cégek neveit közli. E szerint Biharmegye területén négy fémbeaváltó központ lesz. És pedig Berettyóújfaluban Róth S. Belényesben Erdélyi István, Margittán Glück A., Vaskohn König Kornél cég. Nagyváradon Stern József, Schwarz és Ullmann és Andrányi Károly és fiai cégek vannak megbízva a fémbeaváltással.

*** Ullmann Sándort szabadlábra helyezték.** Ismeretes, hogy Ullmann Sándor nagykereskedőt, a Kurlaender és Ullmann féle részvénytársaság igazgatóját még az ősszel hadseregszállítási visszaélések gyanúja miatt vizsgálati fogságba helyezte a nagyváradai törvényszék. A fogságban Ullmann Sándor egészségi állapota rosszabbodott, eleinte egy budapesti gyógyintézetben ápolták, később fogházor felügyelete mellett saját lakására bocsátották. Mivel családja orvosi bizonyítványokkal igazolta ezt a törvényszéki orvosok is megérősítették, hogy egészségi állapota súlyosan megrendült a fogságban szerzett tuberkulózisa folytán, (a törvényszéki fogház közegészségellenes viszonyainak ismerői ezt nem tartják lehetetlennek) az igazságügyminiszter rendeletére Kolb Géza vizsgálóbíró Ullmann Sándor nagykereskedőt a főtárgyalásig betegsége gyógykezelése céljából szabadlábra helyezte.

*** Mosószipant árul a város.** Tudatom a város közönségével, hogy a városi liszt és élelmiszer üzletekben 30 százalékos szertartalm, cca 45 dkgr. súlyú mosószipant darabonként 2 (Kettő) koronáért, a liszt, vagy zsiritalvány bemutatása mellett beszerezhető. Nagyvárad, 1916 május hó 22-én. Lukács Ödön polgármesterhelyettes.

*** Palotai Armand halála.** Palotai

Armand nyugalmazott százados, a Royal-kávéház társtulajdonosa vasárnap reggel szívizélhűdésben meghalt. Ötvenhárom éves volt szorgalmas munkás ember, aki utolsó napig dolgozott. Pár év előtt ment nyugalmába, mint a hadapródiskola gazdasági ügyeinek vezetője s a Royal-kávéház bérletében társas viszonyba lépett Schwartz Bélával. Halálát özvegye, három leánya és nagy rokonság siratja. Aszódi Mihályné bátyját gyászolja. Temetése tegnap délután volt nagy részvét mellett.

*** Az árvák pénze (mint hadikölcsön)** Dr Istvánffy István árvaszéki elnök akciójából Nagyvárad város árvaszéke a IV. hadikölcsönre 84800 koronát jegyzett. Az árvaszék összes jegyzése 445000 korona.

*** Lascu Demeter dobrudpai kormánybiztos.** Lascu Demetert nem kell bemutatni a bihariaknak. A majdnem képviselővé lett agitátor egész vagyonát feláldozta a román tulzó agitáció céljaira. Egy ízben kiment Beszarabiába s akkor hirdetni kezdte, hogy a románok legnagyobb ellensége az orosz. A háboru kádetekor kiment Romániába s ott egy magyar-osztrák párti újságnál dolgozott eszjizgató az oroszok ellen, ami őt népszerűtlenné tette. Mint volt földbírókost a román földművelésügyi miniszteriumban miniszteri titkári rangban alkalmazták, s most a Dobrudzába kormánybiztosnak nevezte ki a román kormány, hogy ott rendezze a földművelésügyi viszonyokat.

*** Halálozás.** Mint részvéttel értesülünk, Kortszáros Sándorné szül. Illyés Ilonka életének 30-ik, boldog házassága 6 ik évében hosszas szenvedés után e hó 21-én Nagyváradon meghalt. A korán elhunyt fiatal urnő férje: Kortszáros Sándor székelyhídi kir. járásbíró már a háboru kitorése óta a harcúterén van, s mikor legutóbb sebéből felgyógyultan újra visszament a harcúterre, már nagy betegesen hagyta ifju nejét. A nagy csapásról a férjét értesíteni sem lehetett, mert csapatteste megváltoztatta elhelyezését. Az elhunyt urnő temetése e hó 23-án lesz délelőtt 10 órakor a biharmegyei közbórházból. Az elhunytat férjén kívül egyetlen kis fia és nagyszámú rokonsága gyászolja.

*** HÁZINYUL hasas öt fiával eladó. Uri-utca 40.**

*** Gyönyörű rózsás arc a nő legszebb díszé.** Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO krém és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára K 1.50 Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B Rámanóczy-palota.

*** Aszódy** Rákóczi uti kávé és tea üzletében nagy mennyiségű bor, konyak, rum, tea és likőr árak raktáron vannak, a háboru előtti árakban lesznek kiszolgálva. Vigyázat orsolya Zárda épület. (Telefon 6-10) 1 kiló kész kávé cukorral 5 kor.

Forolin a legjobb és legbiztosabb toilette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1.20. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

A legjobb **molyirtó** szerek u. m. **mirt**, Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Moff, Tarmalit, Camfor, terpatin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

x Poloskairtó NOXIN biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

Kiadó Kossuth-u. 2. sz. házban a Kertész Sándor-féle üzlethelyisése s ugyanott egy kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: A dolovai nábob leánya.
Szerda: Mágnes Miska.
Csütörtök: Tolvaj. (Góthék első fel-
lépte.)
Péntek: Baccarat. (Góthék máoodik fel-
lépte.)
Szombat délután: A derék Fridolin.
Szombat este: Cyklámen (Góthék utolsó
fellépte.)
Vasárnap este: A vörös sapka.

Szalay Antal. Megkapó, bensőséges ünneplés színhelye volt tegnap a Szigligeti-színház. A kárpáti harcokban egy rokkantté vált hőst: Szalay Antal színművészt ünnepezték, a ki mint annyi más pályatársa, a világháboru alatt hűtelen lett Tháliához, hogy a haza iránti hűségét pecsételje meg. Meg is pecsételte vérével és — jobb karjával. Csonkán, rokkantan jött haza, a hol várta Thália az ő hősi vitézét új babérokkal. Babért adott nemesak a hőnek, hanem a művésznek is, mert mint tegnap bebizonyosodott, a félkaru színész hivatott művész. Két kisebb egyfelvonásosban lépett fel, meleg sikert aratott. Az estét a két dra-
moletten kívül kabarészámok töltötték ki.

APOLLÓ mozgó- színház	Kedd, szerda Az örök éjszaka. dráma 3 felv.
	Előadások kezdete: Szombaton, va- sárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.
URÁNIA mozgó- színház	Hétfőn Szenzációs új műsor.
	Előadások kezdete: Szombaton, va- sárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

NYILTTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Felejthetetlen drága halot-
tunk Bodnár János elhunyt
alkalmából mindazok, kik rész-
vétükkel és a végtisztességté-
telen való szives megjelenésük-
kel fájdalomukat enyhíteni
igyekeztek, fogadják hálás
köszönetünket.

A gyászoló család.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Végig a csatatereken

Háborus előadás harmadfél-száz vetített képpel melynek tiszta bevételéből egyrésze a **nagyvárad** és **bihar-megyei hadiárva**k céljaira lesz fordítva.

A VIGADÓ

nagytermében

Korompai Brunswick György
cs. és kir. huszárfőhadnagy

Ma

május hó 23-án kedden
este 9 órakor

felolvasást tart

és bemutatja győzelmes hábo-
runk képes krónikáját

A hadügyminiszterium

Harmadfél-száz eredeti hactéri
fénykép felvételét.

Jegyek előre váltha-
tók Sipos tőzsdében
Bémer-tér.

Helyárak: Páholy 10 kor.
Zsolye 3 kor. Zártszék 2 kor.
Elsőhely 1 kor.

KISS DÁVID és TSA RTG.

Nagyváradon, Rákóczi-ut.

a m. kir. szab. osztálysorsjáték főárusítói.

A m. kir. szab. osztálysorsjáték
XXXVI. ciklusa f. év május hó 24-én
és 25-én kezdődő I-osztály huzására

ajánljuk szerencsés sorsjegyeinket

110,000 sorsjegy után 55,000 nye-
remény kerül kifizetésre 14.459,000
korona készpénzben.

Az eredeti sorsjegyek árai :

egész	kor. 12—
fél	" 6—
negyed	" 3—
nyolcad	" 1.50

Vidékre szives megrendelések utánvét-
tel avagy a betétösszeg előzetes be-
küldése ellenében teljesíttetnek.

Felkérjük t. ügyfeleinket, hogy a már kéz-
besített sorsjegyek utáni 1 ső oszt. betétet
nálunk sürgősen befizetni sziveskedjenek.

A meg nem tartott sorsjegyeknek azon-
nali visszaküldését kérjük, hogy mások
igényeinek is megfelelhessünk.

Kiss Dávid és Trsa RTG.
Nagyváradon.

* **Kiadó** Lahner György-utca 6. számú
ház emeletén modern 2 szobás utcai lakás
fürdőszobával aug. 1 re. Értekezhetni a Pol-
gári takarékpénztárnál.

Merza Kálmán

nyerges és szilgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3-65 Telefon: 3-65

Tiszti nyereg és szijazat, ko-
csizó és igás szerszámok, kocsi-
ülés, lábvédők és szerszámok-
kok raktára.

A MŰJÉG

naponkénti rendszeres szállí-
tását megkezdtük, megrende-
léseket köszönettel veszünk,
előfizetéseket elfogadunk és
előzékeny, pontos kiszolgálá-
sról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad **Sörgyár R. T.**
Telefon 439.

Haszonbérlet.

A Nagyvárad i. sz. Kápta-
lani Nagypostáság javadal-
mához tartozó tenkegörbedi
uradalmi birtok mezőgazdasági
használat alá tartozó része,
mely a meghatározott más
célra kihagyandó területeket
leszámítva 1430 kat. hold és
1185 □ öl területet tesz ki, —
minden hozzátartozó épületek-
kel együtt egészben, — vagy
a birtokrészek fekvése szerint
három külön részletben 1916
október 1-től kezdődőleg tíz
évre haszonbérletbe kiadó.

A haszonbérleti föltételek a
nagyvárad i. sz. Káptalani
urad. iktató hivatalban meg-
tudhatók; a haszonbérlet tár-
gyai a birtok kezelésével meg-
bizott biharsályi-i kápt. urad.
főerdész közbejöttével bármi-
kor megtekinthetők.

A kik ezen birtokot kiha-
szonbérelni óhajtják, — zárt
ajánlataikat, melyben a meg-
ajánlott haszonbér egy meg-
határozott végösszegben teendő
ki, s a mihez ez ajánlott bér-
összegnek legalább 10%-a kész-
pénzben, vagy óvadékképes
értékpapirokban csatolandó
ftdő dr. Karácsonyi János
kanonok urhoz Nagyváradon
legkésőbb 1916 június 15-ik
napjáig beadhatják. Később
beérkezett ajánlat figyelembe
nem vétetik.

Urad. ügyvédi hivatal.

Grünfeld Ignác és fia

villany és gáz szerelő

Nagyvárad, Mezey Mihály-utca 4.
az ipartestület háza mellett. (Telefon 318.)

Mérsékelt árszabás mellett készít:
új berendezéseket, javít, csi-
szol, galvanizál és átalakít
rajz után is.

Raktáron tart: minden gyárt-
mányu (fémszálas, fél wattos)

Wolfram égőt.

Költözésnél villamos berendezést
azonnal készít. — Anyagot is árusít.
Telefon szám 318.